

“But Grandpa wasn’t a traitor”: Oral history, family secrets, and the postmemory of the EOKA National Struggle

This paper explores the intergenerational memory of the EOKA National Struggle (1955–59) within one extended Greek Cypriot family, focusing on how younger generations negotiate familial narratives that conflict with dominant national commemorations. It examines how my cousins responded to the revelation of a little-known story about our grandfather’s experience during the Struggle: that he was marked for assassination after making a critical comment to a neighbour who was concealing weapons and sheltering fighters. The same neighbour—despite his own commitment to the cause—ultimately intervened, persuading the local EOKA leadership not to carry out the execution, insisting that our grandfather posed no threat to the movement.

Drawing on oral history interviews conducted with my cousins, the paper explores how they had ‘imagined’ our grandfather’s role in the EOKA Struggle, and how they reacted upon learning this family secret. It investigates their difficulty in reconciling this story with the dominant historical narrative and commemoration, which presents the Struggle as a unified, heroic uprising, collectively supported by the Cypriot people, with EOKA fighters celebrated as national heroes and dissenting perspectives pushed to the margins.

The paper argues that the disclosure of this family secret unsettled the postmemorial framework through which we had come to understand the Struggle. It highlights the fragility of what Marianne Hirsch (2012) has termed the structure of “postmemory,” and shows how descendants struggle to negotiate narratives that disrupt the coherence of national commemoration. In doing so, the paper raises broader questions about the limits of national mythologies in accommodating ambivalence, complexity, and dissent within family histories.

«Μα ο παππούς δεν ήταν προδότης»: Προφορική ιστορία, οικογενειακά μυστικά και η μεταμνήμη του Εθνικού Αγώνα της ΕΟΚΑ

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τη διαγενεακή μνήμη του Εθνικού Αγώνα της ΕΟΚΑ (1955–59) στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ελληνοκυπριακής οικογένειας, με έμφαση στο πώς οι νεότερες γενιές διαχειρίζονται οικογενειακές αφηγήσεις και γεγονότα που έρχονται σε σύγκρουση με την κυρίαρχη εθνική μνήμη για τον Αγώνα. Εξετάζει τις αντιδράσεις της γενιάς μου, όταν ήρθαμε αντιμέτωποι με μια άγνωστη έως τότε οικογενειακή ιστορία που αφορά τον παππού μας: ότι είχε χαρακτηριστεί ως πιθανός στόχος για δολοφονία λόγω ενός επικριτικού σχόλιου προς έναν γείτονα, τον οποίο είχε δει να κρύβει όπλα και αγωνιστές. Ο ίδιος ο γείτονας—παρά τη δική του δέσμευση στον Αγώνα—τελικά παρενέβη και έπεισε την τοπική ηγεσία της ΕΟΚΑ

να μην προχωρήσει στην δολοφονία, υποστηρίζοντας πως ο παππούς μας δεν αποτελούσε απειλή.

Βασισμένη σε συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας που πραγματοποίησα με διάφορα ξαδέλφια μου, η ανακοίνωση εξετάζει το πώς είχαν «φανταστεί» τη συμμετοχή του παππού μας στον Αγώνα της ΕΟΚΑ και πώς αντέδρασαν όταν έμαθαν αυτό το οικογενειακό γεγονός. Ερευνά τη δυσκολία τους να συμφιλιώσουν αυτό το γεγονός και την οικογενειακή ιστορία με την κυρίαρχη ιστορική και εθνική μνήμη, η οποία παρουσιάζει τον Αγώνα ως μια ενιαία, ηρωική εξέγερση, συλλογικά υποστηριζόμενη από τον κυπριακό λαό, με τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ να τιμώνται ως εθνικοί ήρωες και με οποιεσδήποτε αποκλίνουσες αφηγήσεις να παραμένουν στο περιθώριο.

Η ανακοίνωση υποστηρίζει ότι η αποκάλυψη αυτού του οικογενειακού μυστικού αποσταθεροποίησε το «μεταμνημονικό πλαίσιο» μέσα από το οποίο είχαμε μέχρι τότε κατανοήσει τον Αγώνα. Αναδεικνύει την ευθραυστότητα αυτού που η Marianne Hirsch (2012) έχει ονομάσει «δομή της μεταμνήμης» (structure of postmemory), και δείχνει πώς οι απόγονοι πασχίζουν να διαχειριστούν αφηγήσεις που διαταράσσουν τη συνοχή της εθνικής μνήμης. Με αυτόν τον τρόπο, η ανακοίνωση εγείρει ευρύτερα ερωτήματα για τα όρια των εθνικών μυθολογιών στην ενσωμάτωση αμφισημιών, πολυπλοκότητας και διαφωνίας μέσα στις οικογενειακές ιστορίες.